

proprio ullo festo celebrantur, Verbum, secundum divinam tantum naturam: atque ipsa citius Pentecostes sollemnitas non ideo inducta antiquitas sunt, ut Spiritus Sanctus per se simpliciter honoraretur, sed ut eiusdem recoleretur adventus sive externa missio. Quae quidem omnia sapienti consilio sancta sunt, ne quis forte a distinguendis Personis ad divinam essentiam distinguendam prolaberetur. Quin etiam Ecclesia ut in fidei integritate filios contineret sanctissimae Trinitatis festum instituit, quod Ioannes XXII deinde iussit ubi ique agendum; tum altaria et templa eidem dicari permisit; atque Ordinem religiosorum captivis redimendis, qui Trinitati devotus omnino est eiusque titulo gaudet, non sine caelesti nutu rite comprobavit. Multaque rem confirmant. Cultus enim qui sanctis Caelitibus atque Angelis, qui Virgine Deiparsae, qui Christo tribuitur, is demum in Trinitatem ipsam redundat et desinit. In praecationibus quae uni Personae adhibentur, item de ceteris mentio est; in forma supplicationum, singulis quidem Personis seorsum invocatis, communis eorum invocatio subicitur, psalmis hymnisque idem omnibus praecognitiona accedit in Patrem et Filium et Spiritum Sanctum; benedictiones, ritus, sacramenta comitatur aut conficit sanctae imploratio Trinitatis. Atque haec ipsa iam pridem Apostolus praemonueret in ea sententia: *Quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia; ipsi gloria in saecula* (1); inde significans Personarum trinitatem, hinc unitatem affirmans naturae, quae quum una eademque singulis sit Personis, ideo singulis, tamquam uni eademque Deo, aeterna aeque maiestatis gloria debetur. Quod testimonium edisserens Augustinus, *Non confuso, inquit accipiendum est quod ait Apostolus, ex ipso et per ipsum et in ipso; ex ipso dicens propter Patrem, per ipsum propter Filium, in ipso propter Spiritum Sanctum* (2).—Apússimeque Ecclesiae, ea Divinitatis opera in quibus potentia excellit, tribuere Patri, ea in quibus excellit sapientia, tribuere Filio, ea in quibus excellit amor, Spiritui Sancto tribuere consuevit. Non quod perfectiores cunctae atque opera extrinsecus edita Personis divinis communia non sint; sunt enim *indivisa opera Trinitatis, sicut et indivisa est Trinitatis essentia* (3), quia uti tres Personae divinae *inseparabiles sunt, ita inseparabiliter operantur* (4); verum quod ex comparatione quadam et propemodum affinitate, quae inter opera ipsa et Personarum proprietates intercedit, ea alteri potius quam alteris addicuntur sive, ut aiunt, appropriantur: *Sicut similitudine vestigiū vel imaginis in creaturis inventa, utimur ad manifestationem divinarum Personarum, ita et essentialibus attributis; et haec manifestatio Personarum per essentialia attributa appropriatio dicitur* (5). Hoc modo Pater qui est *principium totius Deitatis* (6), idem causa est effectrix universitatis rerum et Incarnationis Verbi et sanctificationis animorum, *ex ipso sunt omnia; ex ipso, propter Patrem. Filius autem,*

(1) Rom. XI, 36.—(2) *De Trin.* I, VI, c. 10.—I, c. 6.—(3) S. Aug. *de Trin.* I, I, c. 4 et 5.—(4) S. Aug. *ib.*—(5) S. Th. I.^a, q. XXXIX, a. 7.—(6) S. Aug. *de Trin.* I, IV, c. 20.

Verbum Imago Dei, idem est causa exemplaris unde res omnes formam et pulchritudinem, ordinem et concentum imitantur; qui exitiū nobis via, veritas, vita, hominis cum Deo reconciliator, per *ipsum sunt omnia*; per ipsum, propter Filium. Spiritus vero Sanctus idem est omnium rerum causa ultima, eo quia sicut in fine suo voluntas lateque omnia conquiescunt, non alter ille, qui divina bonitas est ac Patris ipsa Filiique inter se caritas, arcana ea opera de salute hominum sempiterna, impulsione quadam valida suavique complet et perficit, *in ipso sunt omnia*; in ipso, propter Spiritum Sanctum.

Rite igitur inviolateque custodito religionis studio, toti debito Trinitati beatissimae, quod magis maxisque in christiano populo aequum est inculcari, ad virtutem Spiritus Sancti exponendum oratio Nostra convertitur.—Ac principio respici oportet ad Christum, conditorem Ecclesiae et nostri generis Redemptorem. Sane in operibus Dei externis illud exitimie praestat Incarnati Verbi mysterium, in quo divinarum perfectionum sic enitet lux ut quidquam supra ne cogitari quidem possit, et quo aliud nullum humanae naturae esse poterat salutaris. Hoc igitur tantum opus, etsi totius Trinitatis fuit attamen Spiritui Sancto tamquam proprio adscribitur: ita ut de Virgine sic Evangelia commemorant: *Inventa est in utero habens de Spiritu Sancto*, et: *Quod in ea natum est, de Spiritu Sancto est* (1). Idque merito adscribitur ei qui Patris et Filii est caritas; quum hoc *magnum pietatis Sacramentum* (2) sit a summa Dei erga homines caritate profectum, prout Ioannes commonet: *Sic Deus dilexit mundum ut Filium suum unigenitum daret* (3). Accedit quod natura humana evecta inde sit ad coniunctionem personalem cum Verbo: quae dignitas non ullis quidem data est eius promeritis, sed ex integra plane gratia, proptereaque ex munere veluti proprio Spiritus Sancti. Ad rem apposite Augustinus: *Iste modus, inquit, quo est natus Christus de Spiritu Sancto, insinuat nobis gratiam Dei, qua homo nullis praecedentibus meritis, in ipso primo exordio naturae suae quo esse coepit, Verbo Dei copularetur in tantam personae unitatem, ut idem ipse esset Filius Dei qui Filius hominis, et Filius hominis qui Filius Dei* (4). Divini autem Spiritus opera non solum conceptio Christi effecta est, sed eius quoque sanctificatio animae, quae *unctio* in sacris libris nominatur (5); atque adeo omnis eius actio *presente spiritu peragebatur* (6), praecipueque sacrificium sui: *Per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo* (7).—Ista qui perpendit, nihil erit ei mirum quod charismata omnia etiam Spiritus in animam Christi affluerint. Namque in ipso copia insedit gratiae singulariter plena, quanto maximo videlicet modo atque efficacitate haberi possit; in ipso omnes sapientiae scientiaeque thesauri, gratiae gratiae datae, virtutes, donaque omnino omnia quae tum Isaiae oraculis

(1) Math. I, 18, 30.—(2) I. Tim. III, 16.—(3) III, 16.—(4) *Enchir.* c. XL.—S. Th. 2.^a, q. XXXII, a. 1.—(5) Act. X, 38.—(6) S. Basil. *de Sp. S.*, c. XVI.—(7) Hebr. IX, 14.

nunciata (1), tum significata sunt admirabili ea columba ad Iordanem, quum eas aquas suo Christus baptismate ad sacramentum novum consecravit. Quo loco illa eiusdem Augustini recte conveniunt: *Ab absurdissimum est dicere quod Christum, quum iam triginta esset annorum, accepit Spiritum Sanctum, sed venit ad baptismum sicut sine peccato, ita non sine Spiritu Sancto. Tum ergo, scilicet in baptismate, corpus suum, id est Ecclesiam, praefigurari dignatus est, in qua praecipue baptizati accipiunt Spiritum Sanctum* (2) Itaque Spiritus Sancti et praesentia conscia super Christum et virtute intima in anima eius, duplex eiusdem Spiritus praesignificator missio, ea nimirum quae in Ecclesia manifesto patet, et ea quae in animis iustorum secreto illeptu exercetur.

Ecclesia, quae iam concepta, ex latere ipso secundi Adami, velut in cruce dormientis, orta erat, sese in lucem hominum insigni modo primitus dedit die celeberrima Pentecostes. Ipsaque die beneficia sua Spiritus Sanctus in mystico Christi corpore prodere coepit, ea mira effusione quam Ioel propheta iam pridem viderat (3) nam Palaclitum sedit super Apostolos ut novae coronae spirituales per linguas igneas imponerentur capiti illorum (4) Tum vero Apostoli de monte descenderunt, ut Chrysostomus scribit, *non tabulas lapideas in manibus portantes, sicut Moyses, sed Spiritum in mente circumferentes, et thesaurum quemdam ac fontem dogmatum et charismatum effundentes* (5) — Ita plane eveniebat illud extremum Christi ad Apostolos suos promissum de Spiritu Sancto mittendo, qui doctrinae, ipso afflante, traditae completurus ipse esset et quodammodo obsegnaturus depositum: *Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo; quum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem* (6). Hic enim qui Spiritus est veritatis, utpote simul a Patre, qui verum aeternum est, simul a Filio, qui veritas est substantialis, procedens, haurit se utroque una cum essentia omnem veritatis quanta est amplitudinem: quam quidem veritatem imperitiae largitur Ecclesiae, auxilio praesentissimo providens ut ipsa ne ulli unquam errori obnoxia sit, utque divinae doctrinae germina alere copiosius in dies possit et frugifera praestare ad populorum salutem. Et quoniam populorum salus, ad quam nata est Ecclesia, plane postulat ut haec munus idem in perpetuitatem temporum persequatur, perennis ideoque vita atque virtus a Spiritu Sancto suppetit, quae Ecclesiam conservat augeatque: *Ego rogabo Patrem, et alium Palaclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum, Spiritum veritatis* (7). Ab ipse namque episcopi constituuntur, quorum ministerio non modo filii generantur, sed etiam patres, sacerdotes videlicet ad eum regendam nutriendamque eodem sanguine quo est a Christo redempta: *Spiritus Sanctus posuit epis-*

(1) IV, 1, XI, 2, 3. — (2) *De Trin.* I, XV, c. 26. — (3) II, 28, 29. — (4) Cyr. hierosol. *catech.* 17. — (5) *In Matth.* hom. I, II, Cor. 11, 3. — (6) Ioan. XVI, 13, 13. — (7) *Id.* XVI, 16, 17.

copos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo (1). Utrique autem, episcopi et sacerdotes, insigni Spiritus munere id habent ut peccata pro potestate deleant, secundum illud Christi ad Apostolos: *Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt* (2). Porro Ecclesiam opus esse plane divinum, alio nullo argumento praeclearius constat quam charismatum quibus undique illa ornatur splendore et gloria; auctore nimirum et datore Spiritu Sancto. Atque hoc affirmare sufficiat, quod quum Christus caput sit Ecclesiae, Spiritus Sanctus sit eius anima: *Quod est in corpore nostro anima, id est Spiritus Sanctus in corpore Christi, quod est Ecclesia* (3). — Quae ita quum sint, nequaquam comminisci et expectere licet aliam ullam ampliorem uberioremque divini Spiritus manifestationem et ostensionem; quae enim nunc in Ecclesia habetur, maxima sane est, etque tamdiu manebit quoad Ecclesiae contingat ut, militiae emens stadium, ad triumphantium in caelesti societate laetitiam educatur.

Quantum vero et quo modo Spiritus Sanctus in animis singulorum sgat, id non minus admirabile est, quamquam intellectui paulo est difficilius, eo etiam quia omnem intuitum fugiat oculorum — Haec pariter Spiritus effusio tanta est copiae, ut Christus ipse, cuius de munere proficiscitur, abundantissimo omni similem dixerit, prout est epus Ioannem: *Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre eius fluent aquae vivae: cui testimonio idem Evangelista explanationem subiicit: Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum* (4) Certum quidem est, in ipsis etiam hominibus iustis qui ante Christum fuerunt, insedisse per gratiam Spiritum Sanctum, quemadmodum de prophetis, de Zacharia, de Ioanne Baptista, de Simeone et Anna scriptum accepimus; quippe in Pentecoste non ita se Spiritus Sanctus tribuit, ut tunc primum esse sanctorum inhabitator inciperet, sed ut copiosius inuadaret, cumulans sua dona, non inchoans, nec ideo novus opera, quia ditior largitate (5). Verum, si et illi in filiis Dei numerabantur, condicione tamen petinde erant ac servi, qui etiam filius nihil differt a servo, quousque est *sub tutoribus et actoribus* (6); ac, praeter quam quod iustitia in illis non erat nisi ex Christi meritis adventuri, communicatio Spiritus Sancti post Christum facta multo est copiosior, propemodum ut arram pretio vincit res pacta, atque ut imagini longe praestat veritas. Hoc propterea affirmavit Ioannes: *Nondum erat Spiritus datus, quia Iesus non erat glorificatus* (7). Statim igitur ut Christus, ascendens in altum, regi sui gloria tam laboriose parta politus est, divitias Spiritus Sancti munifico reclusit, dedit dona hominibus (8). Nam, certa illa Spiritus Sancti datio vel missio post clarificationem Christi futura erat qualis nunquam antea fuerat,

(1) Act. XX, 23. — (2) Ioann. XX, 22, 23. — (3) S. Aug. *serm.* CLXXXVII de temp. — (4) VII, 38, 38. — (5) S. Leo M. *hom. III de Pentec.* — (6) Gal. IV, 1, 2. — (7) VII, 38. — (8) Eph. IV, 8.

neque enim antea nulla fuerat, sed talis non fuerat (1). Siquidem natura humana necessario serva est Dei: *Creatura serena est, sereni nos Dei sumus secundum naturam* (2); quin etiam ob communem noxam natura nostra omnis in id vitium dedecusque prolapsa est, ut praeterea infensi Deo existerimus: *Eramus natura filii irae* (3). Tali nos a ruina exitioque sempiterno nulla usquam vis tanta erat quae posset erigere et vindicare. Id vero Deus, humanae naturae conditor, summe misericors praestitit per Unigenum suum: cuius beneficio factum, ut homo in gradum nobilitatemque, unde exciderat, eum donorum locupletiore ornato sit restitutus. Eloqui nemo potest quale sit opus istud divinae gratiae in animis hominum; qui propterea luculenter tum in sacris litteris tum apud Ecclesiae patres, et regenerati et creaturae novae et consortis divinae naturae et filii Dei et deifici similibusque laudibus appellantur.—Iamvero tam ampla bona non sine causa debentur quasi propria Spiritui Sancto. Ipse enim est *Spiritus adoptionis filiorum, in quo clamamus: Abba, Pater*; idemque paterni amoris suavitate corda perfundit: *Ipse Spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filii Dei* (4). Cui rei declarandae opportune cadit ex, quam Angelicus perspexit, similitudo inter utramque Spiritus Sancti operam; quippe per eum ipsum et *Christus est in sanctitate conceptus ut esset Filius Dei naturalis, et alii sanctificauerunt ut sint filii Dei adoptivi* (5). Ita, multo quidem nobilissimum in rerum natura fiat, ab amore oritur spiritualis regeneratio, ab Amore scilicet increato.

Huius regenerationis et renovationis initia sunt homini per baptismum: in quo sacramento, spiritu immundo ab anima depulso, illabitur primum Spiritus Sanctus, eamque sibi commisit: *Quod natum est ex Spiritu spiritus est* (6). Uberiusque per sacram confirmationem, ad constantiam et robur christianae vitae, sese dono dat idem Spiritus; a quo nimirum fuit victoria martyrum et virginum de illecebris corruptelarum triumphus sese, inquit, dono dat Spiritus Sanctus: *Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis* (7). Ipse enim vero non modo offert nobis divina munera, sed eorumdem est auctor, atque etiam munus ipse est supremum; qui a mutuo Patris Filiique amore procedens, iure habetur et nuncupatur *altissimi domini Dei*.—Cuius doni natura et vis quo illustrius patet, revocare oportet ea quae in divinis litteris tradita sacri doctores explicaverunt, Deum videlicet adesse rebus omnibus in eisque esse, *per potentiam, in quantum omnia eius potestati subduntur; per praesentiam, in quantum omnia nuda sunt et aperta oculis eius; per essentiam, in quantum adest omnibus ut causa essendi* (8). At vero in homine est Deus non tantummodo ut in rebus sed eo amplius cognoscitur ab ipso et diligitur; quum vel duce natu-

(1) S. Aug. de *Trin.* I, IV, c. 20.—(2) S. Cyr. Alex. *Theaur.* I, V, c. 3.—(3) Eph. II, 3.—(4) Rom. VIII, 15, 16.—(5) S. Th. 3^a, q. XXXII, a. 1.—(6) Ioann. III, 7.—(7) Rom. V, 5.—(8) S. Th. 1^a, q. VIII, a. 3.

ra bonum sponte amemus, cupisimus, conquiramus. Praeterea Deus ex gratia insidet animae iustae tamquam in templo, modo penitus intimo et singulari; ex quo etiam sequitur ea necessitudo caritatis, qua Deo adhaeret anima coniunctissime, plus quam amico amicus possit benevolentiae maxime et dilecto, eoque plene suaviterque fruitur.—Haec autem mira coniunctio, quae suo nomine *inhabitatio* dicitur, conditione tantum seu statu ab ea discrepans qua caelites Deo beando complectitur, tametsi verissime efficitur praesenti totius Trinitatis numine, *ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus* (1), attamen de Spiritu Sancto tamquam peculiaris praedicator. Siquidem divinae et potentiae et sapientiae vel in homine improbo apparent vestigia; caritatis, quae propria Spiritus veluti nota est, alius nemo nisi iustus est particeps. Atque illud cum re cohaeret, eundem Spiritum nominari Sanctum, ideo etiam quod ipse, primus summusque Amor, animos movet atque ad sanctitatem, quae demum amore in Deum continetur. Quapropter Apostolus quum iustos appellat templum Dei, tale non expresse Patris aut Filii appellat, sed Spiritus Sancti: *An nescitis quoniam membra vestra templum sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est, quem habetis a Deo?* (2).—Inhabitatem in animis piis Spiritum Sanctum ubertas munerum caelestium multis modis consequitur. Nam, quae est Aquinatis doctrina, *Quum Spiritus Sanctus procedat ut amor, procedit in ratione doni primi; unde dicit Augustinus, quod per donum quod est Spiritus Sanctus, multa propria dona dividuntur membris Christi* (3). In his autem muneribus sunt arcae illae admonitiones invitationesque, quae instinctu Sancti Spiritus identidem in mentibus animisque excitantur; quae si desint, neque initium viae bonae habetur, neque progressionem, neque exitum salutis aeternae. Et quoniam huiusmodi voces et motiones occulte admodum in animis fiunt, apte in sacris paginis sibi es nonnumquam habentur venientis aerae sibilus; easque Doctor Angelicus scite confert motibus cordis, cuius tota vis est in animato perabita: *Cor habet quandam insipientiam occultam, et ideo cordi comparatur Spiritus Sanctus, qui invisibiliter Ecclesiam vivificat et unit* (4). Hoc amplius, homini iusto vitam scilicet viventis divinae gratiae et per congruas virtutes tamquam facultates agenti, opus plane est sapientis illius quae proprie dicuntur Spiritus Sancti donis. Horum enim beneficio instruitur animus et munitur ut eius vocibus atque impulsioni facilis promptiusque obsequatur; haec propterea dona tantae sunt efficacitatis ut eum ad fastigium sanctimoniae adducant, tantaeque excellentiae ut in caelesti regno eadem quamquam perfectius, perseverent. Ipsorumque ope charismatum provocatur animus et effertur ad appetendos adipiscendasque beatitudines evangeticas quae, perinde ac flores verno tempore erumpentes, indages ac nunciae sunt beatitatis spirituo-

(1) Ioann. XXX, 23.—(2) I Cor. VI, 19.—(3) *Summ. th.* I, q. XXXVIII, a. 2.—S. Aug. de *Trin.*, I, XV, c. 10.—(4) *Summ. th.* 3^a, q. VII, a. 1. ad 3.

mansurae. Felices denique sunt fructus illi, ab Apostolo enumerati (1), quos hominibus iustis in hac etiam caduca vita Spiritus parit et exhibet, omni refertus dulcedine et gaudio; cuiusmodi esse debent a Spiritu, qui est in Trinitate genitoris genitricque suavitatis, ingenti largitate atque libertate perfundens omnes creaturas (2). — Itaque divinus Spiritus in aeterno sanctitatis lumine a Patre et a Verbo procedens, amor idem et donum, postquam se per velamen imaginum in testamento veteri exhibuit, plenam sui copiam effudit in Christum in eiusque corpus mysticum, quae est Ecclesia; atque homines in pravitatem et corruptelem abeuntes, praesentia et gratia sua tam salutiter revocavit, ut iam non de terra terreni, longe alia saperent et vellent, quasi de caelo caelestes.

Haec omnia quum tanta sint, quumque Spiritus Sancti bonitatem in nos immensam luculenter declarent, omnino postulamus a nobis, ut obsequii pietatisque studium in eum quum maxime intendemus. Id autem christiani homines recto optimeque efficiunt, si eundem certaverint maiore quotidie cura et noscere et amare et exorare: cuius rei gratia sit haec ad ipsos, prout sponte fuit paterno ex animo, exhortatio. — Fortasse ne hodie quidem in eis desunt, qui similiter rogati ut quidam olim a Paulo apostolo, acceperint Spiritum Sanctum, respondeant similiter: *Sed neque si Spiritus Sanctus est, audivimus* (3). Sin minus, multi certe in eius cognitione valde deficiunt, cuius quidem crebro usurpant nomen in religiosis actibus exercendis, sed ea fide quae crassis tenebris circumfusa est. Quapropter quotquot sunt sacri concionatores curatoresque animarum hoc meminere esse suum, ut quae ad Spiritum Sanctum pertinent diligentius atque ubertius populo tradant; sic tamen ut difficiles subtilesque absint controversiae, et prava eorum stultitia deviteatur, qui omnia etiam creana divina temere conantur persecrari. Illud potius commemorandum enucleateque explorandum est, quam multa et magna beneficia ab hoc largitore divino et monaverint ad nos et manare non desinant; ut vel error ignorantia tantarum rerum, lucis filii indignis, prorsus depellatur. Hoc autem propterea urgemus non modo quia id attingit mysterium quo ad vitam aeternam proxime dirigimur, ob eamque rem firmo credendum; verum etiam quia bonum quo clarior pietisque habetur cognitum, eo impensius diligitur et amatur.

Nempe Spiritui Sancto, quod alterum praestandum esse monuimus debetur amor quis Deus est: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua et ex tota fortitudine tua* (4). Amandusque idem est, quippe substantialis, aeternus, primus amor, amore autem nihil est amabilius: multoque id magis quia summus ipse nos cumulavit beneficiis, quae ut largientis benevolentiam testantur, ita gratum animum accipientis reposcunt. Qui amor duplicem habet utilitatem neque eam exiguam. Nam tum ad illustriorem in dies noti-

(1) Gal. V, 22.—(2) S. Aug. *de Trin.* I, VI, c. 9.—(3) Act. XIX, 2.—(4) Deut. VI, 5.

tiem de Spiritu Sancto capiendam nos excoet: *Amans enim, ut Angelicus ait, non est contentus superficiali apprehensione amati sed nititur singula quae ad amatum pertinent intrinsecus disquirere, et sic ad interiora eius ingreditur, sicut de Spiritu Sancto, qui est amor Dei, dicitur quod scrutatur etiam profunda Dei* (1): tum caelestium donorum copiam nobis conciliabil largiorem, eo quod donantis mentum ut augustus animus contrahit, ita gratus et memor dilatat. Curandum tamen magno opere ut iste amor eiusmodi sit qui non in cogitatione arida externoque obsequio subsistat, sed ad agendum proxiat refugiat maxime a culpa; quum haec Spiritui Sancto, peculiari quodam nomine, accidat iniuriosior. Quantumque enim sumus, tanti sumus ex bonitate divina; quae eidem Spiritui praesertim adscribitur; hunc benigne sibi facientem is offendi qui peccat, quique ipsis eius abusus numeribus et bonitati confusus, quotidie magis insolescit. — Ad haec, quum veritatis ille sit Spiritus, si quis ex inimitate aut iustitia deliquerit, forsitan excusationis aliquid apud Deum habeat, at qui per malitiam veritati repugnet ab aequo se avertat, in Spiritum Sanctum peccat gravissime. Quod quidem aetate nostra increbuit aetate, ut deterrima ea tempora advenisse videntur a Paulo praenunciata, quibus homines iustissimo Dei iudicio obcaetati, falsa pro veris habituri sint, et *huius mundi principio*, qui mendax est et mendacii pater, tamquam veritatis magistro credituri: *Mittet illis Deus operationem erroris ut credant mendacio* (2); *in novissimis temporibus descendet quidam a fide, attendentes spiritalibus erroris et doctrinis daemioniorum* (3). — Quoniam vero Spiritus Sanctus in nobis, ut supra monuimus, quum suo quodam in templo habitat, suadendum est illud Apostoli: *Nolite contristari. Spiritum Sanctum Dei, in quo signati estis* (4). Idque ipsum non satis est indigna omnia defugere, sed omni virtutum laude christianus homo vivere, debet, ut hospiti tam magno lamque benigno placeat, castimonia in primis et sanctitudine; casta enim et sancta addecent templum. Hinc idem Apostolus: *Nescitis quia templum Dei estis, et Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem templum Dei violaverit disperdet illum Deus, templum enim Dei sanctum est, quod estis vos* (5) formidolosae eae quidem, sed perquam iustae minae. — Postremo, Spiritum Sanctum exorari et obsecrari oportet, quippe cuius praesidio adiumentisque nemo unus non egeat maxime. Ut enim quisque est inops consilii, viribus infirmus, aerumnis pressus, pronus in vitium, ita ad eum confugere debet, qui luminis, fortitudinis, consolationis, sanctitatis fons patet perennis. Atque illa homini in primis necessaria, admissorum venia, ab eo potissimum expetenda est: *Spiritus Sancti proprium est quod sit domus Patris et Filii; remissio autem peccatorum fit per Spiritum Sanctum, tamquam per donum Dei* (6): de quo Spiritu apertius

(1) I Cor. II, 10.—*Summ.* th. 1.^a, 2.^a, q. XXXVIII, a. 2.—(2) II Thess. II, 10.—(3) I Tim. IV, 1.—(4) Eph. IV, 30.—(5) I Cor. III, 10, 17.—(6) *Summ.* th. 3.^a, q. III, a. 8 ad 3.um

habetur in ordine rituali: *Ipse est remissio omnium peccatorum* (1). Quanam vero ratione sit exorandus, perapte docet Ecclesia, quo supplex eum compellat et obtestatur suavissimis quibusque nominibus: *Veni pater pauperum, veni dator munerum, veni lumen cordium: consolator optime, dulcis hospes animae, dulce refrigerium; eundemque enixe implorat ut eluet, ut sa: et, ut irriget mentes atque corda, detque confidentibus et virtutis meritum et salutis exitum et perenne gaudium. Nec dubitare ullo pacto licet ad huiusmodi preces auditurus ille sit, quo auctore scriptum legimus: *Ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus* (2). Demum hoc est fidenter assidueque supplicandum, ut nos quotidie magis et luce sua illustret et caritatis suae quasi facibus incendat; sic enim fide et amore freti acriter enitiamur ad praemia sempiterna, quoniam ipse est pignus hereditatis nostrae (3).*

Habetis, Venerabiles Frates, quae ad fovendum Spiritus Sancti cultum monendo hortandoque plecuti edicere: minimeque dubitamus, quin ope praesertim navitatis solertiaeque vestrae praeclaros in christiano populo sint fructus laturos. Nostra quidem tanta huic rei persequendae nulla unquam defutura est opera, atque etiam consilium est ut, quibus subinde modis videbitur opportunius, idem pietatis studium tam praestabile alimus et provehamus. Interea, quoniam biennio ante, datis litteris *Provida matris*, peculiare preces, casque ad maturandum christianae unitatis bonum, in sollemnibus Pentecostes catholicis commendavimus, libet de hoc ipso capite ampliora quaedam decernere. Decernimus igitur et mandamus ut per orbem catholicum universum, hoc anno itemque annis in perpetuum consequentibus, supplicatio novendialis ante Pentecosten, in omnibus curialibus templis et, si Ordinarii locorum utile iudicaverint, in aliis etiam templis sacrariisve fiat. Omnibus autem qui eidem novendiali supplicationi interfuerint, et ad mentem Nostram, rite oraverint eis annorum septem septemque quadragenarum apud Deum indulgentiam in singulos dies concedimus; tum plenariam in uno quolibet eorumdem dierum vel festo ipso die Pentecostes, vel etiam quolibet ex octo subsequentibus, modo rite confessione sub luti sacraeque communionis refecti ad eandem mentem Nostram pie supplicaverint. Quibus beneficiis fruit pariter eos posse volumus quos publicis illis precibus legitima causa prohibeat, vel ubi non ita commode, secundum Ordinarii prudentiam, in templo res fieri possit; dum tamen supplicationi novendiali privatum detur opera ceteraque condiciones explerentur. Hoc praeterea placet de thesauro Ecclesiae in perpetuum tribuere, ut si qui vel publice vel privatim preces aliquas ad Spiritum Sanctum pro pietatis sua iterum praesentent quotidie per octavam Pentecostes ad festum inclusive sanctae Trinitatis, ceterisque ut supra conditionibus rite satisfecerint, ipsi

(1) In *Miss. rom. fer. III post Pent.*—(2) Rom. VIII, 26.—(3) Eph. I, 14.

liceat utramque iterum consequi indulgentiam. Quae omnia indulgentiae munera etiam animabus piis igni purgatorio addictis converti in suffragium posse, misericorditer in Domino concedimus.

Iam Nobis mens animusque ad ea revolat vota quae initio speruimus; quorum eventum summis precibus a Divino Spiritu flagitamus, flagitabimus. Agite, Venerabiles Frates, Nostris cum precibus vestras consocietis, vobisque hortatoribus universae christianae gentes coniungant sus, adhibite conciliatricae potentis et peraepta Virgine Beatissima. Quae ipsi rationes cum Spiritu Sancto intercedant intimae admirabilesque, probe nostis; ut Sponsa eius immaculata merito nominetur. Ipsius deprecatio Virginis multum profecto valuit et ad mysterium Incarnationis et ad eiusdem Paschalis in Apostolorum coronam adventum. Communes igitur preces pergal ipsa suffragio suo benignissima roborare, ut in universitate nationum tam misere laborantium divina rerum prodigia per alium Spiritum feliciter instaurentur, quae vaticinatione Davidica sunt celebrata. *Emittes Spiritum tuum et creabuntur* et renovabis faciem terrae (1).—Caestium vero donorum auspitem et benevolentiae Nostrae testem vobis, Venerabiles Fratres, Clero populoque vestro Apostolicam benedictionem permanenter in Domino impertimus.

Datum Romae apud Sanctum Petrum die IX Maii anno MDCCLXXXVII, Pontificatus Nostri vigesimo.

LEO PP. XIII.

(1) Ps. CIII, 6.

